

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Pracovní právo II.

Přednáška č. 11:

Spoluúčast zaměstnanců
Oprávnění odborových organizací a dalších
zástupců zaměstnanců

Jaroslav Stránský

Katedra pracovního práva a sociálního zabezpečení

Působení odborové organizace u zaměstnavatele

- Odborová organizace působí u zaměstnavatele a má právo jednat, pokud
 - je k tomu oprávněna podle stanov,
 - alespoň tři její členové jsou u zaměstnavatele v pracovního poměru.
- Oprávnění odborové organizace u zaměstnavatele vzniknou dnem následujícím po dni, kdy zaměstnavateli oznámila, že splňuje výše uvedené podmínky.
- Přestane-li odborová organizace tyto podmínky splňovat, je povinna to zaměstnavateli bez zbytečného odkladu oznámit.

Právo na umožnění činnosti

- Zaměstnavatel je povinen na svůj náklad vytvořit zástupcům zaměstnancům podmínky pro řádný výkon jejich činnosti.
- Zaměstnavatel je zejména povinen poskytovat místnosti s nezbytným vybavením, hradit náklady na údržbu a technický provoz a potřebné podklady.
- Zaměstnavatel je povinen plnit uvedené povinnosti podle svých provozních možností a v přiměřeném rozsahu (přiměřenost se posuzuje zejména ve vztahu k velikosti a síle hospodářského zázemí).

Výkon činnosti odborových funkcionářů

- Členové orgánu odborové organizace jsou chráněni před rozvázáním pracovního poměru ze strany zaměstnavatele:
 - Zaměstnavatel musí požádat odborovou organizaci o předchozí souhlas výpovědí nebo okamžitým zrušením,
 - Není-li souhlas dán, je rozvázání pracovního poměru neplatné, ledaže zaměstnavatel prokáže, že na něm není možné spravedlivě požadovat další trvání pracovního poměru.
- Uvolnění k výkonu činnosti:
 - Právo na pracovní volno s náhradou mzdy k výkonu funkce člena orgánu odborové organizace,
 - Volno bez náhrady mzdy k výkonu jiné odborové činnosti.

Oprávnění zástupců zaměstnanců

- V souvislosti s uplatňováním oprávnění zástupců zaměstnanců vůči zaměstnavateli se hovoří o spoluúčasti zaměstnanců.
- Zástupci zaměstnanců mají vůči zaměstnavateli právo na:
 - informování,
 - projednání,
 - spolurozhodování,
 - kolektivní vyjednávání,
 - kontrolu.
- Zástupci zaměstnanců i zaměstnavatelů se mohou podílet na tvorbě právních předpisů.

Informování a projednání

- Právní úprava vychází ze směrnice 2002/14/EC.
- Cíle úpravy informování a projednávání:
 - zvýšení ochrany práv zaměstnanců prostřednictvím získání důležitých informací,
 - zvýšení konkurenceschopnosti a přizpůsobivosti zaměstnavatelů.
- Právo na informace a projednání mají samotní zaměstnanci. Pokud působí zástupců zaměstnanců, plní zaměstnavatel svou povinnost jejich prostřednictvím.
- Projednáním je jednání za účelem dosažení shody.
- Obsah informování a projednávání: § 279, 280, 286 zákoníku práce.
- Zaměstnavatel musí s odborovou organizací projednávat i některé záležitosti týkající se jednotlivých zaměstnanců (např. výpověď, náhrada škody).

Přístup k nadnárodním informacím

- Právní úprava vychází ze směrnice 2009/38/EC.
- Povinnost zajistit přístup k nadnárodním informacím mají zaměstnavatelé a skupiny zaměstnavatelů s působností na území členských států:
 - zaměstnávají alespoň 1000 zaměstnanců v členských státech a
 - alespoň ve dvou členských státech po 150 zaměstnancích.
- Přístup k nadnárodním informacím musí být zajištěn prostřednictvím:
 - evropské rady zaměstnanců, nebo
 - jiného postupu.

Právo na spolurozhodování

- Zaměstnavatel může učinit určité rozhodnutí nebo právně jednat jen se souhlasem zástupce zaměstnanců.
- V některých případech jde o podmínku platnosti právního jednání.
- Příklady práva na spolurozhodování:
 - vážné důvody pro opakování pracovních poměrů na dobu určitou (39 odst. 4 zákoníku práce)
 - rozvázání pracovního poměru odborového funkcionáře (§ 61 zákoníku práce)
 - prodloužení vyrovnávacího období až na 52 týdnů [§ 78 odst. 1 písm. m), § 85 odst. 4, § 93 odst. 4 zákoníku práce]
 - zavedení konta pracovní doby (§ 86 odst. 1 zákoníku práce)
 - organizování prověrek BOZP (§ 108 odst. 5 zákoníku práce)
 - částečná nezaměstnanost (§ 209 odst. 2 zákoníku práce)
 - rozvrh čerpání dovolené (§ 217 odst. 1 zákoníku práce)
 - hromadné čerpání dovolené (§ 220 zákoníku práce)
 - vydání pracovního řádu (§ 306 odst. 4 zákoníku práce)

Právo kontroly

- Odborové organizace mají právo vykonávat kontrolu nad stavem BOZP.
- Zaměstnavatel musí vůči odborové organizaci dodržovat povinnosti podle § 322 odst. 1 zákoníku práce.
- Náklady vzniklé výkonem kontroly nad BOZP hradí stát.
- Odborové organizace dbají o dodržování pracovněprávních předpisů.

Děkuji za pozornost